

ראיתי שאפשר אחרת

ראיון עם מיכל מידן

עורכת-דין תל-אביבית ב-23 השנים האחרונות, ומעתה גם בוגרת לימודי הוראה במסלול תנ"ך במכללת בית-רבקה

ועל כל הקירות ראיתי פוסטרים של הרבי עם הכיתוב: "הרבי רוצה אותך כאן". היה ברור לי שזה מכוון אליי. הייתי מבולבלת, תחילת שנה, לא בטוחה, ולכל מקום שאני שולחת את עיניי, הרבי מתבונן בי ו"רוצה אותי כאן". נגמר הסיפור.

במבט לאחור, את שלמה עם הבחירה?

לחלוטין. שלמה ומודה לה' על שכיוון אותי לבית-רבקה.

אני אדם די ביקורתי (משתדלת להפחית במינון עם השנים, אך משהו בכל זאת נשאר). אני עוקבת אחר מערכות חינוך שונות, ולצד ההערכה וההוקרה לפועלן, דווקא בבית-רבקה הבנתי פתאום, במוחש, מה חסר שם, בחוץ.

עקבתי אחר התהליך שעוברות תלמידות בית-רבקה. ראיתי ילדה שיצאה מהתיכון, איך היא גדלה ומתעצמת מול עיניי. פגשתי מערכת שלמה הבונה אישיות של אדם העומד להפוך למורה בישראל.

תהליך הקניית הידע שהייתי עדה לו במכללה, קשור באופן מובנה בתהליך הקניית ערכים. יש פה אג'נדה של חינוך לצד רמת לימודים גבוהה. תמהיל נכון (לדעתי) של מה שדרוש כדי לעצב מורה שכל אחד היה מאחל לילדים שלו. קחי לדוגמה את השליחות. חצי שנה של שליחות כחלק מלימודי ההכשרה להוראה. זה כל כך חב"ד. זה למען עם ישראל. זה מסר ברור של המכללה לתלמידות: "אנחנו פה כדי ללמד אתכן להיות חסידיות ולשרת את עם ישראל". והשליחות הזו הרי, לעת הזו, חשובה מאין כמוה.

איך השתלבת בכל הפעילויות החברתיות והתכניות?

לסוירים לא הצטרפתי, אך בימי העיון מאוד נהנית. הרגשתי שזה מוסיף לי הרבה.

השתתפתי גם בפעילות שנערכה לקראת חנוכה בבתי-ספר ממלכתיים. מעבר לתחושת הסיפוק האדירה שנתנה לי הפעילות באופן אישי, נהניתי מאוד לראות איך תלמידות,

הסיפור שלך מזכיר קצת את רבי עקיבא, נכנסת ללמוד עם צעירות כמעט בגיל הילדים שלך.

כן, זה היה מביך. אנשים ששמעו על התכנית שלי, גם אנשים מתוך המערכת, הזהירו אותי והביעו פליאה וחוסר הבנה כלפי הצעד הזה.

אבל בחסדי ה' נפלתי על כיתה מצוינת. בעצם נבנתה עבורי תכנית אישית, כך שהצטרפתי לשלוש כיתות שונות; והבנות - אין לי מילים. משכמן ומעלה. להתגאות בהן. הן מקסימות.

הבנות החסידיות האלו ידעו לקרב אותי, ועזרו לי מאוד מאוד להרגיש שייכת. זה לא כל כך נעים שיושבת להן מן "אימא" בכיתה, אבל הן נתנו לי הרגשה כל כך טובה, כאילו אין דבר טבעי יותר בעולם מהימצאותי כאן, בכיתה הלימוד שלהן.

למה באת ללמוד? מה גורם לעורכת דין להתפנות מעבודתה פעם בשבוע כדי ללמוד הוראה?

עוד לפני שהייתי כל כך מקושרת, תמיד בערו בי ענייני חינוך. מסרתי שיעורים בהתנדבות. התנדבתי בוועדי ההורים, והייתי מעורה בתחום החינוך. תמיד רציתי להיות שותפה, לתרום, ולהיות חלק ממערכת שעוסקת בחינוך.

וגם רציתי משהו לנשמה...

ולמה דווקא בית רבקה?

חיפשתי מקום "גלאט", כזה שאוכל ללמוד בו תנ"ך בלי לבדוק בין השורות אם המסרים המועברים כשרים למהדרין. בנוסף, היה חשוב לי למצוא תכנית שתאפשר לי לשלב, לא לעצור את שטף החיים. נפגשתי עם גב' הבר, והיא פתחה לי את הדלת אל המכללה.

לפני שהתחלתי בלימודים, חשתי קצת חוסר ביטחון. אולי בכל זאת ההחלטה אכן הזויה, כפי שהיו מי שאמרו לי. חיזוק בעניין שזכור לי היטב, קיבלתי יום אחד, כאשר נכנסתי למכללה,

ספרי לי על האנשים שהכרת כאן.

הכרתי אנשים מדהימים. ראיתי שאפשר אחרת. מתלוננים בארץ על המשכורות הדלות, ותולים בהן את החוליים של המערכת. כל הטיעונים אינם תירוץ למערכת פחות טובה ופחות מושקעת. אני מניחה שמורי בית-רבקה אינם מתוגמלים יותר ממורים אחרים, אולם הם חדורים בתחושת שליחות, כמו מנוע הממלא את עצמו, שוב ושוב, וב"ה אינו מתעייף.

אם החינוך חשוב לך, אם "יש לך אלוקים", אתה עושה את העבודה כמו שצריך. אני לא אומר לך ש"רוב המורים" היו כאלו, אלא כולם. כל המורים שלימדו אותי, מהראשון ועד לאחרון.

יש עוד משהו ראוי לציון: היחס לתלמידות. יש משהו אמביוולנטי טוב. מצד אחד דורשים מהן המון, ומצד שני היחס אליהן עדין, מחבק, עוטף, "בְּחִמּוּ". ההרגשה היא של מסגרת מגוננת, עוטפת, ביתית. אני יודעת שהבנות לא תמיד רואות זאת, ואולי חלקן יאמרו, ש"מה שרואים משם לא רואים מכאן", ואכן, המבט שלי הוא מבט בוגר יותר. ואני עדיין טוענת, שאתה לא מוצא את זה באקדמיה. משהו בבלת-אמצעיות של המרצים - כובש.

הבנות, חברותייך לספסל הלימודים?

אני מאמינה שטוב להן. באופן טבעי, כשנמצאים במסגרת שמציבה דרישות, ודרישות גבוהות, יש "קטורים". אך בסך הכול, נראה לי שיש שם הכרת הטוב. לפעמים הן דיברו ממקום עמוס: רגשית, נפשית ופיזית. אך הן ידעו להעריך את העובדה שמתייחסים אליהן כבוגרות. מציבים דרישות גבוהות ובוטחים בהן.

אתם אולי לא מבחינים. בלי-עין-הרע הורגלתם לטוב. ואולי פה ושם יש תפוח לא טרי. אבל הביטי על הזרם הראשי. שנה א אולי אינה מייצגת. הן צעירות מאוד, והלימודים הם המשך ישיר של התיכון (למרות שהבנות שאני זכיתי להיכנס לכיתתן בשנה א' שלי, הן בהחלט בבחינת "חלון ראווה" מאוד ראוי למכללה). מכל מקום, המגמה ניכרת לפי התוצאה. הרבי גאה בבנות האלו.

הבנות החסידיות האלו ידעו לקרב אותי, ועזרו לי מאוד מאוד להרגיש שייכת, כאילו אין דבר טבעי יותר בעולם מהצטרפותי לכיתת הלימוד שלהן.

יש לי מורא מלהיות מורה. אילו למדתי מקצוע שאינו תורני היה לי אולי קל יותר להשתלט על הרתיעה ולאזור אומץ.

שבאמת עסוקות "עד מעל הראש" עם מטלות הלימודים, מפנות את כל הזמן ואת כל הלב, ומשקיעות השקעה עצומה בשיעור או בשני שיעורים שעליהן למסור לילדים קטנים. בהפצת האור. זה מאוד מרגש. וכל כך ברור שמידת ההשקעה המרובה באה ממקום אמיתי, מפיץ, של אהבת ישראל, ולא, חלילה, ממקום שמבקש קרדיט אקדמי על כך.

למדת לימודים אקדמיים, השתלמת בהשתלמויות מקצועיות. איך התרשמת מרמת הקורסים בבית רבקה?

רמת השיעורים שנטלתי בהם חלק הייתה, ללא ספק, גבוהה. לא גבוהה רק יחסית לציפיות שהיו לי, אלא באופן אובייקטיבי, בהשוואה לקורסים אקדמיים. השיעורים סיפקו ידע רב, הן בסוגיה הנלמדת עצמה, הן בסוגיות הרבות המקיפות אותה, והן בשילוב בין ובין העולם שבתוכו אנו חיים ופועלים.

הקורסים היוו אתגר אינטלקטואלי לא מבוטל. והכול - תוך ראייה מרחבית של המקצוע ושל השליחות הטמונה בו.

תהיי מורה?

יש לי מורא מלהיות מורה. אילו למדתי מקצוע שאינו תורני היה לי אולי קל יותר להשתלט על הרתיעה ולאזור אומץ. בעיניי, פחות נורא לטעות במקצוע שאינו תורני. אבל תנ"ך? אני חוששת שאולי איני ראויה. מקנן בי פחד שמא תלמידי לא תאהב את המקצוע בגלל שיעור שלי, או חלילה אנחיל דעות שגויות. אני עדיין בחשש שהאיל ולא ינקתי מילדות את אשר חברותי החב"דניקיות ינקו, יש לי פחות מה להנחיל. אני מאמינה שבעז"ה, עם הכוח שנותנת לי הנחיות הרבי בעניין החינוך, ועם הכנפיים שנבנו לי בבית רבקה, אתגבר ואתן את מה שבוחר בי לתת, בפלטפורמה ראויה.

לא נולדת חב"דניקית.

נכון. הרבה שנים אני בתהליך של חזרה בתשובה. מן ההתחלה, הרבי וחסידות חב"ד היו שם, ב"ה. אני זוכרת את עצמי כילדה קטנה מביאה את קופת הצדקה המלאה לבית-חב"ד בתל-אביב. לא היינו חב"דניקים, אלא חלק מכל "בני ובנות ישראל" שאליהם כתב הרבי. במלחמת המפרץ נאחזנו במכתב כללי של הרבי שהתפרסם בעיתונות, ותלינו אותו על הקיר בחדר האטום. זה נסך בנו הרבה ביטחון. הביקור הראשון שלי בכפר חב"ד היה כצוערת בקורס קצינות, בצרפיין. הביאו אותנו להקפות שניות במוצאי שמחת תורה. עוד הרבה לפני שהתקשרתי לרבי נהייתה "רשמית", תמיד אהבתי להגיע לכפר. תמיד הרגשתי שם בבית.

הלימוד בבית-רבקה הידיק, ב"ה, את הקשר שלי עם חסידות חב"ד, וגרם לי להבין טוב יותר מהי דרכי.

תני לי משפט מסכם לתקופת הלימודים שלך בבית רבקה.

בית-רבקה הוא דוגמה נוספת מתוך הסל האישי שלי, המעידה על השגחה פרטית צמודה, ב"ה.

מאוד הייתי רוצה שגם הבת שלי תלמד שם.

הכול מושלם? היו גם דברים שלא מצאו חן בעיניך?

אני לא רגילה שבנות פונות אל רב בלשון נוכח, "אתה". שמעתי את זה פה ושם במכללה, וזה צרם לי.

הערת להן?

לא. לא רציתי לקחת את תפקיד המבוגרת שמלמדת כיצד להתנהג.

ולשתות בצמא דבריהם. באמת, אין מילים לתאר מה שקיבלתי מהם, במפורש ומכללא, במוחש ועל דרך הדוגמה האישית, בלימוד ובהנהגה החסידית. מסתבר שגם לימודי מקצוע יכולים לצאת מן הלב, וממילא להיכנס אל הלב. באמת תודה על הכול.

ולסיום, תודתי שלוחה גם לכל הבנות היקרות, שזכיתי ללמוד איתן, ואשר נתנו לי להרגיש נוח במחיצתן, סייעו לי להשתלב וסייעו לי ללמוד. מבלי שידעו זאת, הן היו חלון הראווה שלכם, בבחינת "אין הזדמנות שנייה לעשות את הרושם הראשון". והרושם הזה היה מעל ומעבר לכל הציפיות.

ה' יברך פועלכם הטוב, וישלם לכם שכרו הרב, בזה ובבא.

בהוקרה ובברכה,

מיכל מידן

נ"ב

במאמר מוסגר יוער, כי ההסתייגות היחידה של כב' בשיחת ההיכרות שלנו הייתה, שמפאת הצורך במתן דוגמה אישית לתלמידות הלומדות המכללה, ראוי שאחבוש פאה בשעת שהותי במכללה (ולא כיסוי ראש, כמו זה שכיסה באותה עת את כל שערי). זאת, אלא אם יש לי התנגדות עקרונית לכך.

מובן שהרב לא ידע, שבמשך חודשים לא מעטים עוד לפני פגישתנו, כחלק מההתקרבות שלי לחסידות חב"ד וכמובן לרבי, העסיקה אותי המחשבה כיצד אוכל לבצע את המהפך הזה של החלפת כיסוי הראש בפאה, ואיך יתקבל הדבר במשפחתי.

ידוע כי דרכים רבות לו למקום. הנה כי כן, לאור הדרישה שהוצבה בפניי, בנועם ומתוך הדגשה שאין המדובר בכפייה, חלילה, אלא ברמה של "תלבושת אחידה", הרי, בחסדי ה' (ובזכות התחשבותו של בעלי שיח"י), את כיסוי הראש מחליפה פאה.

תודה למקום, ישתבח שמו, ותודה לשלוחי.

ב"ה. ר"ח כסלו תשע"ג

לכב' הרב חפר,

נכבדי,

נכנסתי בשערי **בית-רבקה** לפני שלוש שנים פחות או יותר, כשבפי משאלה, להגשים חלום ישן, וללמוד הוראה. חרף גילי הלא צעיר, חרף התבניות שכבר הוכנסו למוחי מלימודי המשפטים ומהעיסוק בעריכת דין למעלה מעשרים שנה, וחרף המשך עיסוקי במקצוע, תוך כדי הלימודים.

כבר בסיום השנה הראשונה ללימודים, ידעתי שאני חייבת להעלות על הכתב את הכרת התודה שלי על הפתח הרחב שנפתח לי בנשמה. פתח אשר תוך כדי התרחבותו הוזן כל העת על-ידי השליחים והשליחות המבורכים המלמדים בבית רבקה, ורופד גם על ידי הצוות היקר של מזכירות המכללה. מטעמים מובנים החלטתי לדחות את הדברים עד לאחר סיום (או, נכון יותר, כמעט סיום) מחויבויות הלימוד במכללה.

למדתי משפטים באוניברסיטה, ולאחר מכן השתתפתי בהשתלמויות ובקורסים שונים, כחלק מעיסוקי כעורכת דין. ממילא, יש לי ניסיון והבנה כלשהם, במסגרות האמונות על הקניית ידע והסמכת מורשים. למען האמת (את חטאיי אני מזכירה), בשל חוסר הידיעה וחוסר ההבנה שלי לכתחילה את המסגרת שלכם, לא הייתה לי ציפייה שמשוה "יגיע לקרסוליים" של הרמה האקדמית הגבוהה שטעמתי בחיי.

ואולם, לא לקח זמן רב מדי של לימודים במכללה, במסגרת של פעם בשבוע, כדי להבין שכל מה שראיתי וחוויתי במסגרות האקדמיות, לא נמצא בכלל באותו מסלול מרוצים, שלא לומר "לא מגיע לקרסוליים" של **המהות** של מה שראיתי במכללה שלכם. תחושה זו רק הלכה והתחזקה, והתבססה בתודעתי במשך שלוש שנות הלימוד אצלכם. נראה לי, שהנקודה היא בשילוב בין ה"תוכן" ובין ה"איך". (אולי תקראו לזה "אורות" ו"כלים"?)

אמנם, אינני סבורה שאני ראויה להעתיך מחמאות על המוסד שלכם, הואיל וקטונתי. לחלוטין קטונתי. ואולם, פטור בלא כלום אי אפשר. אז במחילה, מספר מילים.

אני מבקשת להודות לכל אחד מכל מלמדי במכללה. כל האנשים היקרים אשר בחסדי ה' זכיתי ללמוד אצלם